

Respons

Irak: Militers stilling i Bagdad – februar 2009

Problemstilling/spørsmål:

- Informasjon om Jaish al Mehdi (og Badr-militsen) i Bagdad.
- Våpnede aksjoner og den sekteriske volden har gått ned, men betyr det at militsene er svekket, eller er det på grunn av militsenes beskyttende funksjon?
- Hva er al Mehdis stilling i Sadr city og andre bydeler? Har de fortsatt check-points, martyrkontorer, arrangerer bensinkøer osv?

Status for shia-militsene i Bagdad – februar 2009

Jaish al Mehdi militsen, i dette notatet kalt Mehdi-hæren, har vært en av de mest betydelige utfordrerne til koalisjonsstyrkene i Irak. Mehdi-hæren styrket sin stilling i løpet av 2006 og 2007 etter hvert som de kjempet mot sunnimuslimske opprørsgrupper i noe som kan betegnes som en territorial konflikt mellom de to sekteriske gruppene. Ved å gi beskyttelse til den shiamuslimske befolkningen i Bagdad mot Al Qaeda i Irak (AQI), ble Mehdi-hæren en dominerende maktfaktor i de shiadominerte områdene av byen.

Etter harde kamper, spesielt i Bagdad og Basra, mellom Mehdi-hæren og koalisjonsstyrkene i mars, april og begynnelsen av mai 2008, erklærte hærens åndelige leder Moqtada al Sadr våpenhvile den 11. mai 2008. Al Sadr uttalte i august at våpenhvilen skulle forlenges på ubestemt tid, men han erklærte ikke at militsen på om lag 60 000 menn skulle avvæpnes (BBC 2008). Våpenhvilen har blitt overholdt, og volden har gått betraktelig ned. Militante som ikke etterfulgte ordren fra Moqtada al Sadr antar man fortsatte sine militære aktiviteter innenfor de såkalte Special Groups, som er iranskstøttede militante uten innflytelse fra al Sadr. Andre flyktet sørover i Irak eller til Iran (Cochrane 2008). Det antas at 90 prosent av alle militsmedlemmene forlot Sadr City i perioden fra våpenhvileinngåelsen til juni 2008 (Cochrane 2008, s. 17).

Når det gjelder Badr-brigaden, som er Høyesterådets (Supreme Islamic Iraqi Council (SIIC)) militære gren, så har deler av denne blitt integrert inn i den irakiske hæren. Også den gjenværende delen av denne militsen har forholdt seg relativt rolig siden sommeren 2008, da den ble hardt slått ned av regjeringshæren i Sør-Irak.

Respons **Irak: Militers stilling i Bagdad – februar 2009**

Badr-brigaden og Mehdi-hæren er begge shiadinerte militser, men har stått på hver sin side under Irak-krigen. Mens Mehdi-hæren har hatt som mål å kaste amerikanske styrker ut av Irak, har Høyesterådet og Badr-brigaden vært nærmest allierte med USA (ICG 2007).

På tross av betydelig nedgang i væpnede angrep utført av shiamuslimske militser i Bagdad de siste månedene, er det i følge amerikanske myndigheter og militære grunn til å være på vakt for å hindre en oppblomstring av volden. De mener å ha grunn til å tro at Iran fortsatt støtter shiamuslimske militser i Irak med raketter, granater, eksplosiver, ammunisjon og militær trening (MNF 2009). Man antar at et stort antall av Mehdi-hæren søkte tilflukt i Iran etter koalisjonsstyrkenes militæroffensiv våren 2008, men det amerikanske militæret opplyser at de har anholdt militsmedlemmer som har returnert til Irak i løpet av den siste tiden (MNF 2009). Dette tolker man som et tegn på at militsene prøver å bygge seg opp igjen i Irak. Hvorvidt de eventuelt vil lykkes med det i Bagdad er for tidlig å si noe om. Det vil i første rekke avhenge av statens evne til å konsolidere makten og til å bedre folks levekår. Skulle ny misnøye med regimet blusse opp, vil det gi bedre grobunn for militante opprørsbevegelser.

Jane's (2009) beskriver en økende tendens til bruk av såkalte 'sticky bombs' i Irak. Dette er relativt små bomber (improvised explosive devices) som festes med magnet på kjøretøyer. De er forholdsvis enkle å produsere og håndtere og brukes angivelig både av sunni- og shiamilitante grupper. Denne type våpen rammer først og fremst utvalgte mål. Det har funnet sted flere bilbombeangrep i Bagdad, men det er uvisst hvilke grupper som står bak.

Etter provinsvalget 31. januar 2009 har det blitt rapportert at Moqtada al Sadr søker å samarbeide med statsminister Nouri al Maliki (Khaleej Times 2009; Teheran Times 2009). Sadristene, som ikke har noe formelt politisk parti, men som støttet kandidatene på de to valglistene *The Blameless and Reconstruction List* og *The Independent Trend of the Noble Ones*, fikk relativt god oppslutning i enkelte provinser, og det kan derfor se ut til at de søker politisk makt innenfor systemet og ikke militær makt på gaten. Statsminister Nouri al Maliki og Moqtada al Sadr skal i skrivende stund ikke ha kommet frem til noen samarbeidsavtale (Teheran Times 2009).

Dersom partene blir enige om en maktfordeling i de provinsene de står sterkt, vil det kunne bety at våpenhvilen al Sadr har inngått på vegne av Mehdi-hæren vil kunne vedvare. Det sadristene og Maliki har til felles er at begge parter ønsker å opprettholde Irak som en sterk sentralmakt. Uenigheten har i første rekke vært knyttet til amerikanske soldaters tilstedeværelse i Irak. Høyesterådet, som er det fremste opposisjonspartiet, har gått til valg på opprettelsen av en egen region i sør tilhørende et føderalt Irak.

Mehdi-hærens stilling i Sadr City

Hvem kontrollerer sjekkpunktene i Sadr City?

Mehdi-hæren har ingen militær makt i noen deler av Bagdad, og selv i Sadr City utøver de minimal militær kontroll, om noen. Kontrollpostene ved muren som skiller den nordlige og sørlige delen av den fattige bydelen Sadr City, er bemannet av irakiske regjerings soldater. Muren ble bygget i april/mai 2008 for å beskytte den sørlige delen av Sadr City og resten av Bagdad fra militsene som styrte i området nord for Al Quds gaten. Alle som beveger seg gjennom åpningene i muren blir kontrollert av irakiske regjerings soldater.

I februar 2009 fungerer fortsatt muren som en beskyttelse mot inn- og utføring av våpen og militante personer fra det området som er innestengt.

Irakiske soldater patruljerer også inne i den lukkede delen av Sadr City (Roggio 2008; Warden 2009).

Er Mehdi-hæren og sadristbevegelsen svekket eller styrket?

Moqtada al Sadr oppfordret militsmedlemmene i juni 2008 til å drive veldedighet fremfor militær aktivitet. Bakgrunnen for dette var at avvæpning av militsen var en forutsetning for at bevegelsen kunne stille til valg. Nå beordret likevel ikke al Sadr fullstendig avvæpning av militsen, men snarere at våpnene skulle legges ned.

Strategiomleggingen fra militær aktivitet til sosialt arbeid har resultert i betydelig veldedig virksomhet i den fattige bydelen Sadr City. På den måten kunne man tenke seg at tidligere militsmedlemmer, eller sadristbevegelsen som sådan, vant støtte og sympati i befolkningen. Dette later imidlertid ikke til å ha påvirket velgernes stemmegivning i provinsvalget i januar i år. De foreløpige valgresultatene viste at den valglisten i Bagdad som sadristbevegelsen omsider besluttet å støtte, *The Independent Trend of the Noble Ones*, kun fikk ni prosent oppslutning, mens Malikis koalisjon fikk 38 prosent (Wing 2009). Selv i Sadr City fikk Malikis *State of Law Coalition* større oppslutning enn valglistene som al Sadr hadde oppfordret sine tilhengere til å stemme på (Wing 2009).

Statsminister Maliki ble styrket som følge av et godt valgresultat, og sadristene tapte terreng i Sadr City og i Missan, hvor de fikk stor oppslutning i valget i 2005. Samtidig fikk de ved det siste valget oppslutning i langt flere provinser enn i 2005. Fra å ha representasjon i tre provinser, er sadristene nå representert i elleve provinser. Størst oppslutning har de i Missan, Thi-Qar og Najaf (Wing 2009).

Al Sadr's forsøk på å få i stand et politisk samarbeid med Maliki, bl.a. i Bagdad, er et tegn på hans politiske ambisjoner. I dag er ikke Mehdi-hæren operativ, og statsmaktens politi og militærvesen har opprettet kontroll i Bagdad, inkludert bydelen Sadr City som for kun ett år siden var preget av krig mellom regjering og militser. Hvorvidt Mehdi-hæren fortsatt vil være i ro vil kunne bero på om al Sadr lykkes med sine politiske målsettinger og på myndighetens evne til å bedre leveforholdene i byen.

Uansett så kan man konkludere med at Mehdi-hæren er kraftig svekket i Bagdad. Militsen er ikke operativ, men heller ikke fullstendig bekjempet.

Martyrkontorer

Landinfo har ikke klart å skaffe til veie informasjon som kan bekrefte eller avkrefte at Mehdi-hæren har egne martyrkontorer. Gitt at Mehdi-hæren ikke lenger er operativ, virker det imidlertid usannsynlig at den fortsatt har egne martyrkontorer i byen. På den annen side skal man ikke se bort fra at sadristbevegelsen utbetaler penger til militsmedlemmers etterlatte dersom de blir drept av regjeringshæren eller amerikanske styrker.

Det irakiske Innenriksdepartementet utbetaler på sin side kompensasjon i form av penger til martyrs familier. Alle som har mistet et familiemedlem som følge av krigshandlinger utført av fiendtlige styrker, eller i kamp mellom statlige styrker og deres allierte på den ene siden og opprørsgrupper på den andre, kvalifiserer til martyr status.

Bensinkøer

Informasjon om bensinkøene har ikke Landinfo funnet noe informasjon om, men det er lite sannsynlig at Mehdi-hæren har noen innflytelse på disse køene da bydelen i sin helhet er kontrollert av irakisk politi og hær.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

- BBC News (2008, 28 August). Iraq's Sadr extends militia truce. *BBC News*. Tilgjengelig fra http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/7586284.stm [lastet ned 17. februar 2009]
- Cochrane, M. (2008, 29 August). Special Groups Regenerate, Iraq report #11. *The Institute for the Study of War*. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/report/special-groups-regenerate> [lastet ned 27. februar 2009]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2007, 15 November). *Shiite Politics in Iraq: The Role of the Supreme Council*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=5158> [lastet ned 02. mars 2008]
- Jane's Information Group (2009, 05 January). *Iraq's sticky problem*. Surrey: Jane's Information Group. [Elektronisk abonnementstjeneste]
- Khaleej Times Online (2009, 14 February). Sadr ready for alliances with rival Maliki. *Khaleej Times*. Tilgjengelig fra http://www.khaleejtimes.com/darticlen.asp?xfile=data/middleeast/2009/February/middleeast_February245.xml§ion=middleeast [lastet ned 23. februar 2009]
- MNF, dvs. Multi-national Force – Iraq (2009, 4 February). *Press conference with Lt. Gen. Lloyd Austin, commander, Multi-National Corps – Iraq, provides an update on security progress, Iraqi provincial elections and development of Iraqi Security Forces*. [s.l.]: MNF. Tilgjengelig fra http://www.mnf-iraq.com/index.php?option=com_content&task=view&id=25270&Itemid=128 [lastet ned 17. februar 2009]
- Roggio, B. (2008, 20 May). Iraqi Army presses into Sadr City. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2008/05/iraqi_army_presses_i.php [lastet ned 26. februar 2009]
- Teheran Times (2009, 22 February). Sadr renews idea of local alliances with Iraq PM. *Teheran Times*. Tilgjengelig fra http://www.tehrantimes.com/index_View.asp?code=189813 [lastet ned 26. februar 2009]

- Warden, J. (2009, 05 January). Sadr City security staffing may change. *Stars and Stripes*. Tilgjengelig fra <http://www.stripes.com/article.asp?section=104&article=59794> [lastet ned 25. februar 2009]
- Wing, J. (2009, 17 February). *How Did The Sadrists Do In The Provincial Elections?* Musings on Iraq [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2009/02/how-did-sadrists-do-in-provincial.html> [lastet ned 27. februar 2009]